

силе, Каракоста и Стефан. Втората група била составена од македонско и грчко население.

При крајот на месец мај 1879, под притисок на големата сила, отпорот бил прекинат, еден добар дел на учесниците се вратил по своите домови. Веднаш потоа, турските власти почнале со арестување на учесниците во востанието. За оваа цел бил формиран Специјален суд во Битола. Според извештаите на Улјанов, затворот во Битола бил полн со востаници и со луѓе кои сочувствувале со нив. Ова го потврдуваат и извештаите на драгоманот на рускиот конзул во Битола А. Лале, Македонец по потекло и на М. А. Хитрово.

Во истата стаија и објавените документи од И. Г. Сенкевич се зборува и за движењето на албанското население во Западна Македонија и Космет, познато под името Албанската лига. И за овие настани авторот дава некои нови моменти засновани врз база на извештаи на руските конзули. За Албанската лига постои верзија, со која се тврди дека таа е формирана од страна на Високата Порта, со цел да се осуетат одлуките на Берлинскиот конгрес. Авторот на оваа статија тврди, дека независно од плановите на турската влада, кај албанското население од Косово и Западна Македонија, постоело движење за одржување на еден општоалбански собир кој ќе ги изнесе своите барања пред Берлинскиот конгрес.

Врз база на конзулските извештаи, на едно место авторот, тврди, дека благодареејќи на дејноста на католичкиот клер, Албанците не покажале спротивставување на австриската окупација на Босна, Херцеговина и Новопазарскиот санџак, што не може да се земе без резерва, кога се знае за демонстрантите на албанскиот народ во Нови Пазар и за судрување на демонстрантите со турската војска, која ги спречила демонстрантите и поради тоа дошло до судрување.

На место е тврдењето на авторот дека некои раководители на Албанската лига, припадници на феудалниот слој, не биле последни во борбата за создавање самостојна автономија, туку се покориле на силата на Дервиш паша. Од друга страна народните маси предводени од доследните борци за

автономија на Албанија, пружале оружен отпор на турската војска, до кога не подлегнале на поголемата сила.

Статијата и објавените документи од И. Г. Сенкевич се уште еден придонес за посестрано завлегување во обработката на нашето историско минато.

### III. P.

**Aleks Buda — „Çështja Shqiptare dhe marrëdhëniet ndërkombëtare ne vitet 1878-81“ „Buletin i Universitetit shtetror“ №. 4 Tiranë, 1962.**

Во оваа статија, Алекс Буда го опишува албанското прашање во меѓународните односи за време на Берлинскиот конгрес, што временски и тематски е блиска на статијата на И. Г. Сенкевич, само со таа разлика, што овој автор ги опишува настаните од еден поширок меѓународен аспект.

Буда, во оваа статија, подвлекува дека политичките работници од Албанија влегле во Источната криза 1877 година, со јасни концепции за автономија на Албанија. Овие концепции подоцна добиле и општонародна поддршка. Прв јавен истап на народните маси со барање на автономија било во Јанина, пред започнувањето на Руско-турската војна 1877 година. Без оглед на такви настојувања на политичките работници и стремежи на народните маси, Албанија претставувала објект на грабнувањето. Во 1877 год. германскиот канцелар Бизмарк и англискиот министер на надворешните работи Дерби и предагале на Италија да ја окупира Албанија, како компензација за Босна и Херцеговина, која ќе се отстапи на Австро-Унгарија.

Авторот нагласува дека на Берлинскиот конгрес Англија и Австро-Унгарија имале став за сочување на територијална целост на Отоманската Империја, како би оневозможиле ширење на руското влијание на Балканскиот Полуостров; тргнувајќи од овој аспект, овие две европски сили, биле и против албанските барања на Берлинскиот конгрес.

Пишувајќи за политиката на Русија и Италија, авторот забележува, дека Русија имала непријателски став спрема албанското движење, плашејќи се од влијание на австро-унгарската политика.

Пролетта 1880 Русија изјавила дека е готова да искрца 20.000 војници и да го ликвидира отпорот на лигата.

Ставот на Италија, која исто така беше заинтересирана за овие предели, може да се рече дека бил колеблив. Таа порано често пати истапувала со познатиот лозунг „Балканот на балканците“, и тајно ги подржувала националните движења на балканските народи; меѓутоа на Берлинскиот конгрес, таа стоеше на истите позиции со Германија и Австро-Унгарија.

Развитокот на настаните во одлуките на Берлинскиот конгрес влијаеше национално-освободителното движење кај Албанците да земе сè пошироки рамки. Лигата формирана во Призрен, ќе претставува фактор кој ќе влијае донекаде да се изменат одлуките на Берлинскиот конгрес, во врска со одредување на границите спрема Црна Гора. Кога во 1880 година движењето добиваше сè поизразито национален карактер, Австрија уште повеќе беше загрижена. Авторот забележува како австрискиот министер на надворешните работи Хеимерле, на 26 јуни таа година му препорачува на свој амбасадор во Цариград, да протестира кај Високата Porta против дејноста на албанските комитети, образложувајќи дека тие претставуваат голема опасност и за самата Porta. Исто така, тој им препорачува на останатите австриски конзули да бидат доследни на ваквиот став.

Интересни се фактите што ги наведува авторот за ставот што го завела Англија во пролетта 1880 година, каде се забележува една измена во нејзината политика, која исто така имала своја политичка позадина. Според него овој нов став се забележува веќе во април 1880, кога англискиот амбасадор во Цариград Лајард, а подоцна и Гошен и претставникот на Англија во „Европската комисија за Источна Румелија“, Фицморис, го застапуваат овој нов став спрема албанското прашање. Веќе во јули 1880. Гошен му пишува на Гранвил дека албанското движење не е вештачко творештво, туку се јавува како последица на општиот развој на народите на Балканот. Гошен го застапувал мнението дека би требало да се создаде една голема и силна Албанија. За овој свој став тој настојувал да го заинтересира и својот австриски колега

Дубски. Австриските интереси, забележува авторот, не се совпаѓале со настојувањата на англиските претставници за создавање една обединета Албанија, која ќе стане пречка на австриските експанзивни тенденции. Во ова време Австрија настојувала преку свои луѓе да внесе несогласија во Лигата. Таа предложила проект за создавање на една мала автономија во Малесија (скадарска), каде преовладувал католичкиот елемент, и каде таа преку католичкиот клер би можела да ја има ситуацијата во свои раце.

Овие проекти не нашле на одобрување од страна на другите големи сили, поради тоа ни авторите на овие проекти не биле konsekventни во нивното остварување. Треба да се забележи дека проектот на Австрија имало големо негативно дејство во Лигата, поради тоа што таа преку свои агенти успеала да издвои еден дел на членовите на скадарскиот пододбор на Лигата од понатамошната борба, ветувајќи му автономија на Скадарскиот вилајет, а со ова го ослабнува ослободителното движење.

Оваа статија претставува ценет материјал, кој ги осветлува настаните кај Албанците во овој период од аспект на политиката на големите европски сили, како и за нивниот став спрема албанското движење. Ова е дотолку поважно, кога се знае дека во досегашната историографија на овие настани се дадени разно-разни интерпретации, им е препишувани дури и реакционерен карактер. Оваа статија е уште еден доказ како големите сили си играле со судбината на поробените народи на Балканскиот Полуостров и како тие сили претставувале пречка во остварувањето на националната слобода на поробените балкански народи.

### III. P.

„Starata gradska arhitektura i urbanizacija na gradovite“ Simpozium, Ohrid 17-21 dekemvri 1964 god.

Книгата „Старата градска архитектура и урбанизација на градовите“ е издадена од Секретаријатот за култура при Извршниот совет на СР Македонија. Книгата го содржи материјалот за градската архитектура и урбанизација на градовите изнесен на